

Облік та оподаткування

УДК 657.01:330.34

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17813410>

**Адаптація системи бухгалтерського обліку України до вимог сталого
інвестування**

Рибіцький Олександр Леонідович,

аспірант, Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна,

<https://orcid.org/0009-0004-3628-9085>

Андрєєв Андрій Олександрович,

аспірант, ДНУ «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна,

<https://orcid.org/0009-0006-0248-7598>

Яцко Максим Вікторович,

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-1145-5302>

Прийнято: 22.11.2025 | Опубліковано: 04.12.2025

Анотація. У контексті сучасної глобальної економіки проблеми зміни клімату, соціальної нерівності та обмеженості природних ресурсів набувають критичного значення для стратегічного розвитку бізнесу та інвестиційної діяльності. Впровадження принципів сталого інвестування та інтеграція ESG-факторів у систему бухгалтерського обліку є важливими умовами для забезпечення прозорості діяльності підприємств та підвищення їх

конкуентоспроможності на світовому ринку. **Метою статті** є аналіз відповідності чинної системи бухгалтерського обліку України сучасним принципам сталого розвитку та інвестиційним стандартам. **Методи.** У дослідженні застосовано методи критичного аналізу наукових джерел, синтезу, систематизації та абстрагування для виявлення проблем та розробки рекомендацій щодо інтеграції ESG-факторів у бухгалтерський облік. **Результати.** Встановлено, що традиційна система бухгалтерського обліку України, орієнтована переважно на фінансові показники та історичну вартість, не завжди адекватно відображає нефінансові ризики та можливості, пов'язані з ESG-факторами. Підкреслено необхідність упровадження міжнародних стандартів нефінансової звітності (GRI, ESRS, IFRS S, TCFD), інтеграції ESG-звітності у фінансові процеси, використання сучасних аналітичних інструментів, а також врахування вартості природних ресурсів та управління ризиками для підвищення прозорості та інвестиційної привабливості підприємств. Показано, що в Україні формування нормативно-правової бази ESG перебуває на стадії активного розвитку, а ухвалені урядом стратегії та національні плани демонструють політичну волю щодо запровадження засад сталого розвитку у практику бухгалтерського відображення та оприлюднення інформації. **Висновки.** Встановлено, що впровадження принципів сталості у систему фінансового обліку України потребує не лише оновлення звітних стандартів, а й зміни концепції обліку – від фіксації фінансових результатів до комплексного відображення економічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності. Водночас ESG-звітність створює нові можливості для українських підприємств, підвищуючи довіру інвесторів і зміцнюючи їхні конкурентні позиції. Отже, інтеграція ESG-принципів у систему обліку є стратегічним напрямом формування стійкої та прозорої економіки України.

Ключові слова: ESG-звітність, міжнародні стандарти, сталий розвиток, прозорість, інвестиційна привабливість.

Adaptation of the Ukrainian accounting system to the requirements of sustainable investment

Oleksandr Rybitskyi,

Postgraduate Student, National Scientific Centre
«Institute of Agrarian Economics», Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0004-3628-9085>

Andrii Andrieiev,

Postgraduate Student, SESE «Academy of Financial Management», Kyiv,
Ukraine, <https://orcid.org/0009-0006-0248-7598>

Maksym Yatsko,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor at the Department of
Accounting and Auditing, State Higher Educational Institution
«Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-1145-5302>

Abstract. In the context of the modern global economy, the problems of climate change, social inequality and limited natural resources are becoming critical for the strategic development of business and investment activities. The implementation of sustainable investment principles and the integration of ESG factors into the accounting system are essential conditions for ensuring transparency in enterprises' activities and increasing their competitiveness in the global market. The **purpose of the article** is to analyse the compliance of Ukraine's current accounting system with modern principles of sustainable development and investment standards. **Methods.** The study used methods of critical analysis of scientific sources, synthesis, systematisation, and abstraction to identify problems and develop recommendations for integrating ESG factors into accounting. **Results.**

It was found that the traditional accounting system in Ukraine, which is mainly focused on financial indicators and historical cost, does not always adequately reflect non-financial risks and opportunities associated with ESG factors. The need to implement international non-financial reporting standards (GRI, ESRS, IFRS S, TCFD), integrate ESG reporting into financial processes, use modern analytical tools, and account for the value of natural resources and risk management to increase transparency and investment attractiveness is emphasised. It is shown that in Ukraine, the ESG regulatory framework is at an active stage of development, and the strategies and national plans adopted by the government demonstrate the political will to embed the principles of sustainable development into accounting practice and information disclosure. **Conclusions.** It is established that the introduction of sustainability principles into the financial accounting system of Ukraine requires not only updating reporting standards, but also changing the accounting concept – from fixing financial results to a comprehensive reflection of economic, social and environmental aspects of activity. At the same time, ESG reporting creates new opportunities for Ukrainian enterprises, increasing investor confidence and strengthening their competitive positions. Therefore, integrating ESG principles into the accounting system is a strategic direction for building a sustainable, transparent Ukrainian economy.

Keywords: ESG reporting, international standards, sustainable development, transparency, investment attractiveness.

Постановка проблеми. В умовах посилення глобальних вимог до прозорості бізнесу та орієнтації інвесторів на сталі підходи управління постає потреба у трансформації системи бухгалтерського обліку в Україні відповідно до принципів сталого розвитку та ESG-критеріїв. Незважаючи на активізацію наукових досліджень у цій сфері, національна система обліку залишається переважно орієнтованою на фінансові результати, тоді як екологічні, соціальні

та управлінські аспекти діяльності підприємств не отримали належного відображення у звітності.

Проблемним питанням є відсутність уніфікованої методології формування та подання нефінансових даних (ESG-звітності), а також нормативно-правових механізмів узгодження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з європейськими директивами корпоративної сталості, зокрема Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) та European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Окрім того, існуючі колізії між фінансовими та нефінансовими вимогами звітності створюють інформаційні розбіжності, що ускладнюють оцінку діяльності підприємств і знижують рівень довіри з боку інвесторів.

Недостатньо дослідженими залишаються питання інтеграції ESG-показників у систему рахунків бухгалтерського обліку, оцінки соціального та екологічного капіталу підприємства, а також розроблення професійних компетенцій бухгалтерів у сфері сталого обліку. Водночас цифровізація економіки відкриває нові можливості для автоматизації збору та аналізу нефінансових даних, проте потенціал таких інструментів у вітчизняній практиці майже не вивчений.

Таким чином, постає науково-практична проблема розроблення концептуальних та методичних засад адаптації системи бухгалтерського обліку України до вимог сталого інвестування, що забезпечить підвищення прозорості, відповідальності й інвестиційної привабливості українських підприємств у європейському економічному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження вказують на те, що інтеграція принципів сталого розвитку та ESG-підходів у систему бухгалтерського обліку нині розглядається як ключовий чинник підвищення прозорості, інвестиційної привабливості та соціальної відповідальності бізнесу. Так, В. Костюченко, І. Пащенко та І. Саковець [1] наголошують, що принципи ESG безпосередньо корелюють із Цілями сталого

розвитку ООН, а їх урахування в бухгалтерському обліку сприяє формуванню нефінансових показників, здатних відображати не лише економічну, а й соціально-екологічну ефективність діяльності підприємства. Водночас О. Лагодієнко, С. Руденко та Н. Лагодієнко [2] акцентують увагу на труднощах практичної оцінки відповідності підприємств критеріям ESG, зокрема через відсутність єдиної методики кількісного вимірювання та нестачу адаптованих індикаторів для українських реалій. Автори підкреслюють необхідність розроблення уніфікованих показників сталого розвитку для інтеграції в систему обліку. Методичні підходи до організації процесу створення ESG-звітності пропонує Л. Корчагіна [3], визначаючи етапи збору, обробки та верифікації нефінансових даних. Вона доводить, що ефективна ESG-звітність може слугувати інструментом управління ризиками та підвищення довіри інвесторів. Концепцію «екологічно орієнтованого бухгалтерського обліку», що враховує вплив господарської діяльності на природне середовище, розробляють Т. Косташ, А. Михалків та Н. Кудлаєва [4]. Науковці пропонують інтеграцію екологічних витрат і соціальних показників до системи бухгалтерського обліку як елемент стратегічного управління сталим розвитком. Крім того, О. Панченко [5] звертає увагу на зростання ролі бухгалтера як аналітика сталого розвитку, відповідального не лише за фінансову, а й за нефінансову інформацію. Авторка підкреслює, що компетенції бухгалтера мають включати знання у сфері екологічної оцінки, корпоративної етики та управління соціальними ризиками. Стратегії впровадження системи обліку та звітності зі сталого розвитку в Україні аналізують В. Ганусич та В. Шімон [6], наголошуючи на необхідності гармонізації національних стандартів із європейськими директивами, зокрема CSRD. Вони пропонують поетапну модель адаптації, орієнтовану на підвищення прозорості діяльності підприємств. Розглядають бухгалтерський облік як інструмент реалізації соціально відповідальної стратегії бізнесу І. Макаренко та А. Пластун [7]. Дослідники зазначають, що впровадження

ESG-компонентів у фінансову звітність підвищує корпоративну репутацію та довіру з боку інвесторів і партнерів. Екологічний аспект формування ESG-звітності відповідно до стандартів Global Reporting Initiative (GRI) детально аналізує Д. Селецька [8], приділяючи особливу увагу обліку викидів вуглецю, утилізації відходів та управлінню природними ресурсами. Авторка доводить, що впровадження таких стандартів сприяє формуванню екологічно орієнтованої бізнес-моделі. Вивчаючи процес імплементації європейських стандартів сталого розвитку у вітчизняну практику, К. Безверхий [9] підкреслює значення державної підтримки у створенні нормативного поля для нефінансової звітності. Зокрема, він вказує на потребу узгодження українського законодавства зі стандартами ЄС для забезпечення порівнянності даних між країнами. Перспективи розвитку ESG-звітності в Україні аналізують Т. Китайчук та В. Покин'єчерода [10], акцентуючи увагу на формуванні нормативно-правових засад і стратегічних орієнтирів для підприємств. Вони пропонують створення національної дорожньої карти впровадження сталих практик, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українського бізнесу на європейському ринку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність численних наукових праць, присвячених взаємозв'язку між сталим розвитком і системою бухгалтерського обліку, окремі аспекти цієї проблематики залишаються недостатньо опрацьованими як у теоретичному, так і в прикладному вимірі. Проаналізовані нами дослідження здебільшого зосереджуються на загальних принципах сталого розвитку або на окремих нефінансових аспектах, проте не визначають чіткий алгоритм відображення соціальних, екологічних і управлінських індикаторів у системі бухгалтерських рахунків. Тому подальші дослідження мають бути спрямовані на формування уніфікованого підходу до відображення ESG-даних у системі бухгалтерського обліку, розроблення практичних методик гармонізації нормативної бази з

європейськими вимогами та обґрунтування впливу сталого обліку на економічну ефективність підприємств.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основною метою статті є дослідження адаптації системи бухгалтерського обліку України до вимог сталого інвестування та інтеграції принципів ESG у фінансову та нефінансову звітність підприємств. У межах цього дослідження поставлено такі завдання:

1. Проаналізувати сучасний стан розвитку національної системи бухгалтерського обліку України та виявити основні перешкоди на шляху переходу її до стандартів сталого інвестування.

2. Обґрунтувати напрями впровадження міжнародних стандартів ESG-звітності у практику бухгалтерського обліку українських підприємств та запропонувати рекомендації щодо гармонізації облікових процедур із принципами сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні в умовах наростаючої гостроти глобальних викликів – зміни клімату, соціальної нерівності та обмеженості ресурсів – стале інвестування набуває ключового значення як інструмент розвитку та основа для прийняття інвестиційних рішень. Успішна інтеграція України у світовий фінансовий простір та ефективне залучення «зеленого» капіталу безпосередньо залежать від реформування та адаптації національної системи бухгалтерського обліку. Саме облікова система є фундаментом для об'єктивної оцінки відповідності діяльності підприємств критеріям ESG (Environmental, Social, Governance), важливість якої зростає як на національному, так і на глобальному рівнях [2, с. 6].

Концептуальна основа для цих трансформацій була закладена ідеєю сталого розвитку, вперше озвученою на Міжнародній конференції ООН «Навколишнє середовище та розвиток» у 1992 році, де сталий розвиток визначався як розвиток, що задовольняє потреби сучасних поколінь, не

ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби [11].

Ця ідея отримала подальший розвиток у 2015 році з ухваленням Генеральною асамблеєю ООН документа «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року». Його основою став принцип балансу між трьома ключовими сферами: економікою, екологією та соціумом [1], які лежать в основі ESG-критеріїв. Документ затвердив 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), вісім із яких безпосередньо пов'язані з бухгалтерським обліком [7]. Отже, бухгалтери та фінансові фахівці відіграють критичну роль у досягненні цих цілей, трансформуючи нефінансову інформацію у вимірні показники та адаптуючи облік до нових вимог корпоративної стійкості.

Традиційна система бухгалтерського обліку України, яка орієнтована переважно на фінансові показники та історичну вартість, часто не здатна адекватно відображати нефінансові ризики та можливості, пов'язані з ESG-факторами. Це створює низку проблем, що перешкоджають їхній ефективній інтеграції у бухгалтерський облік (табл. 1).

Таблиця 1

Основні проблеми, що перешкоджають ефективній інтеграції ESG-аспектів у бухгалтерський облік

Проблема	Опис
Недостатнє розкриття ESG-інформації	Чинні національні стандарти бухгалтерського обліку та законодавство містять обмежені вимоги щодо обов'язкового розкриття нефінансової інформації. Наявна обов'язкова звітність часто є формальною та не покриває повного спектра ESG-факторів
Відсутність стандартизації	Інформація, що стосується сталого розвитку, часто розкривається добровільно, має різний формат і якість, що ускладнює її порівняння та аналіз інвесторами
Обмеженість оцінки активів та зобов'язань	Традиційний облік може не відображати повну вартість активів, наприклад, не враховувати вартість викидів вуглецю або потенційні штрафи за екологічні порушення як реальні зобов'язання чи ризики

Джерело: складено авторами

Таким чином, реформа системи обліку в Україні потребує оновлення й узгодження з міжнародними стандартами сталого розвитку та впровадження кращих міжнародних практик у сфері нефінансової звітності.

Серед сучасних стратегій ведення обліку, спрямованих на гармонізацію діяльності компаній із принципами сталого розвитку, можна виділити такі:

– інтеграція ESG-звітності. Ця стратегія передбачає поєднання фінансової та нефінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів сталого розвитку, зокрема Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (ESRS), що затверджені в межах Директиви ЄС CSRD. Упровадження таких стандартів забезпечує прозорість, порівнюваність і узгодженість даних про екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності компаній, що є обов'язковим для великих підприємств і поступово поширюється на малі та середні компанії. Це дозволяє гармонізувати національну систему обліку з європейськими вимогами та сприяє інтеграції України в міжнародний економічний простір;

– використання сучасних аналітичних інструментів. Застосування штучного інтелекту, великих даних та інших цифрових технологій дає змогу ефективно оцінювати екологічні й соціальні ризики, а також інтегрувати довгострокову стратегію сталого розвитку в бухгалтерські процеси. Це підвищує точність аналізу, дозволяє своєчасно ідентифікувати ризики та можливості, а також оптимізувати управлінські рішення;

– врахування вартості природних ресурсів. У сучасній звітності все частіше враховується вартість природних ресурсів, таких як земля, вода, енергія, що дозволяє точніше оцінити фінансову стабільність підприємства. Включення цих активів у звіти сприяє формуванню реалістичної картини економічної діяльності компанії та її впливу на довкілля, а також стимулює раціональне використання ресурсів;

– підвищення інвестиційної привабливості та управління ризиками. Демонстрація прозорості ESG-показників у звітності підвищує довіру

інвесторів, полегшує доступ до фінансування та покращує взаємодію з усіма зацікавленими сторонами. Відкритість у розкритті інформації про екологічні, соціальні та управлінські ризики, зокрема кліматичні та репутаційні, дозволяє ефективніше управляти цими ризиками та підвищувати конкурентоспроможність компанії;

– звітування вуглецевого сліду. Розрахунок і представлення даних про вуглецевий слід компанії стає невід’ємною частиною сучасної звітності. Це дозволяє оцінити вплив виробничої діяльності на клімат, визначити основні джерела викидів парникових газів та розробити заходи щодо їх зниження. Такий підхід відповідає глобальним тенденціям декарбонізації та вимогам інвесторів і регуляторів щодо прозорості кліматичних ризиків.

У цьому контексті важливим також є удосконалення нормативно-правової бази, яка регулює нефінансову звітність та впровадження ESG-принципів. На сьогодні в ЄС ухвалено низку ключових директив та стандартів, які формують правове поле для ESG-звітності та слугують орієнтиром для гармонізації українського законодавства. Мова йде про Директиву щодо нефінансової звітності (NFRD) та вже згадану вище Директиву щодо корпоративної звітності та сталого розвитку (CSRD). Крім того, слід згадати Європейські стандарти звітності щодо сталого розвитку (ESRS), Постанову про розкриття інформації про сталий розвиток (SFDR) та Регламент щодо таксономії стійкості (Taxonomy Regulation) [10, с. 25].

Директива NFRD стала першим кроком до формування обов’язкової нефінансової звітності в ЄС. Вона вимагала від великих компаній розкривати інформацію про екологічні та соціальні аспекти діяльності, питання прав людини, боротьби з корупцією та систему корпоративного управління. Однак практичний досвід її застосування засвідчив істотні недоліки, зокрема звіти компаній були надто різними за структурою, рівнем деталізації та змістом, що ускладнювало порівняння й знижувало довіру інвесторів.

Саме ці проблеми стали підґрунтям для ухвалення CSRD – більш сучасної та вимогливої директиви, яка значно розширює коло зобов'язаних компаній і визначає чіткі, стандартизовані вимоги до змісту звітності. На відміну від NFRD, нова директива передбачає обов'язковий аудит нефінансової інформації, застосування принципу подвійної суттєвості та подання звітності у цифровому форматі. Таким чином, CSRD забезпечує значно вищий рівень прозорості та підзвітності підприємств, водночас стимулюючи їх до реальної інтеграції ESG-підходів у бізнес-процеси.

Ключову роль у практичній реалізації CSRD відіграють стандарти ESRS, які виступають своєрідним «каркасом», що визначає порядок, зміст і показники звітності, роблячи її уніфікованою, структурованою та порівнюваною між компаніями та країнами.

Паралельно з розвитком корпоративної звітності ЄС активно формує нормативи для фінансового сектору. Постанова SFDR регламентує розкриття інформації фінансовими установами щодо врахування екологічних і соціальних ризиків, прозорості «зелених» фінансових продуктів та запобігання явищу зеленої омани (greenwashing). Регламент щодо таксономії доповнює SFDR, встановлюючи зрозумілі критерії, за якими економічна діяльність може вважатися екологічно сталою. Це уніфікує підходи та критерії для оцінювання сталості інвестицій і значно спрощує ухвалення рішень як інвесторами, так і регуляторами.

У сукупності ці документи формують взаємопов'язану та логічно узгоджену нормативну систему. CSRD та ESRS забезпечують надійне джерело якісних ESG-даних від підприємств. SFDR використовує ці дані для класифікації фінансових продуктів і підвищення прозорості інвестиційного ринку. Таксономія, зі свого боку, визначає загальні критерії екологічної сталості, на які спираються як бізнеси, так і фінансові інституції. Таким чином, корпоративна та фінансова регуляція взаємодіють між собою, створюючи цілісну інфраструктуру сталого розвитку.

Впровадження цієї системи має значні позитивні наслідки: підприємства отримують чіткі орієнтири для інтеграції ESG-підходів, фінансовий сектор – стандартизовані дані для прийняття рішень, а суспільство – більш відповідальні та прозорі бізнес-практики. У кінцевому підсумку ЄС формує умови, в яких сталий розвиток стає не лише соціальною чи екологічною цінністю, а й невід’ємною частиною економічної стратегії.

Нині ESRS інтегрують найкращі міжнародні практики, зокрема GRI, SASB і рекомендації TCFD, що дозволяє уникнути дублювання інформації й забезпечує гармонізацію вимог на глобальному рівні.

У сучасній практиці корпоративної звітності провідне місце займає Глобальна ініціатива зі звітності (GRI) – найбільш поширений міжнародний підхід до підготовки ESG-звітів. На сьогодні рекомендації GRI використовують понад 10 тисяч компаній різних галузей, що свідчить про їх універсальність та високу адаптивність до потреб бізнесу. Система стандартів GRI має трирівневу структуру, яка охоплює універсальні, секторальні та тематичні стандарти. Така диференціація дозволяє компаніям формувати звіти, які не лише відповідають базовим вимогам, але й враховують особливості конкретної галузі та специфіку ключових екологічних і соціальних аспектів [3, с. 60]. Універсальні стандарти встановлюють загальні принципи прозорості, відповідальності та суттєвості, які мають бути дотримані всіма організаціями незалежно від виду діяльності. Секторальні стандарти орієнтують компанії на розкриття тих аспектів, що є найбільш значущими для конкретної галузі. Наприклад, для нафтогазової сфери пріоритетними є питання викидів, впливу на біорізноманіття та управління ризиками аварій, тоді як для аграрного сектору – споживання водних ресурсів, земельні відносини та соціальна взаємодія з місцевими громадами. Тематичні стандарти деталізують порядок розкриття інформації щодо окремих ESG-тем – енергоспоживання, поводження з відходами, охорона праці тощо.

Звітування за GRI охоплює чотири ключові сфери – екологічну, соціальну, управлінську та економічну. Саме така структура дозволяє підприємствам показати не лише екологічні результати, але й вплив на працівників, громади, ринки та систему корпоративного управління. Таким чином, GRI створюють підґрунтя для комплексної оцінки діяльності компанії, яка виходить за межі фінансових показників.

Водночас важливо відзначити, що рекомендації GRI не просто визначають набір показників – вони формують методологію, яка орієнтує компанії на принцип суттєвості: підприємство повинне звітувати про ті аспекти, що є найбільш значущими для його впливу на довкілля, суспільство та економіку. Цей підхід забезпечує актуальність та практичну цінність розкритої інформації.

Система GRI також відіграє роль своєрідного «містка» між глобальними та регіональними системами звітності, а її принципи та структури широко інтегровано в сучасні регуляторні рамки. Зокрема, ESRS у ЄС значною мірою побудовані на логіці GRI, що робить їх важливим інструментом гармонізації міжнародної ESG-звітності й спрощує адаптацію компаній до нових вимог, таких як CSRD.

Отже, стандарти GRI не лише задають зміст і форму ESG-звітності, а й забезпечують системний підхід до оцінювання впливу компанії на навколишнє середовище та суспільство. Вони сприяють підвищенню прозорості корпоративної діяльності, посиленню довіри зацікавлених сторін та формують основу для подальшої інтеграції принципів сталого розвитку у стратегічне управління підприємством.

При цьому підприємства, формуючи ESG-звіт, не зобов'язані розкривати інформацію про всі операції та процеси в ланцюгу постачання, а лише про ті, які відповідають принципу суттєвості. Якщо в наступному звітному періоді певна операція або показник (наприклад, енергоспоживання поза межами підприємства) зникає або, навпаки, додається, суб'єкт

господарювання має в пояснювальній частині надати обґрунтування таких змін [8, с. 7].

У перспективі особливого значення набувають стандарти ESRS. Їх впровадження сприяє створенню єдиного стандартизованого підходу до підготовки звітності, підвищенню прозорості діяльності підприємств, покращенню управління та стратегічного планування, залученню інвесторів і клієнтів, а також посиленню корпоративної соціальної відповідальності. Водночас, поряд із перевагами, ESRS мають і певні виклики: суб'єктивність оцінок, значний обсяг і складність звітів, високі витрати на впровадження, ризик невідповідності поданої інформації [9, с. 143].

Поряд із GRI та ESRS важливе місце у глобальній системі нефінансової звітності займають стандарти IFRS S (General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information) та рекомендації Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), які мають іншу методологічну орієнтацію та спрямовані передусім на потреби інвесторів. Їх поява стала відповіддю на зростання запиту фінансових ринків на якісну, порівнювану й економічно релевантну інформацію про ризики сталого розвитку, що безпосередньо впливають на вартість компаній.

Стандарти IFRS S, розроблені Радою з міжнародних стандартів сталості (ISSB), ґрунтуються на принципі фінансової суттєвості. На відміну від GRI, що охоплює широкий спектр ESG-впливів на суспільство та довкілля, IFRS S зосереджуються на тому, як питання сталості можуть впливати на фінансові результати, ринкову оцінку та ризик-профіль компанії. Таким чином, їх головна мета – створити глобальну «базову лінію» звітності зі сталості, яка буде інтегрована у фінансову звітність і стане універсальною для інвесторів та аналітиків. Стандарти IFRS S1 і IFRS S2 встановлюють вимоги до розкриття інформації щодо загальних аспектів сталості та кліматичних ризиків відповідно, забезпечуючи узгодженість і взаємозв'язок даних між різними юрисдикціями.

Рекомендації TCFD посідають особливе місце серед кліматичних стандартів, оскільки сфокусовані виключно на оцінці кліматичних ризиків, можливостей і сценарного моделювання впливів зміни клімату на діяльність компанії. Запропонована TCFD структура – «Governance, Strategy, Risk Management, Metrics & Targets» – стала основою для багатьох сучасних стандартів, включно з ESRS та IFRS S2. Це робить TCFD своєрідним методологічним фундаментом для побудови кліматичної звітності на глобальному рівні. Важливо й те, що TCFD дозволяє інтегрувати кліматичні ризики в систему корпоративного управління та стратегічного планування, перетворюючи їх із зовнішніх факторів на ключові елементи управлінських рішень.

Узагальнюючи, можна зазначити, що IFRS S та TCFD доповнюють GRI та ESRS, але виконують іншу функцію. Якщо GRI орієнтовані на широкий спектр зацікавлених сторін, а ESRS – на нормативні вимоги ЄС, то IFRS S і TCFD формують інвесторську перспективу оцінювання сталості. Сукупно вони сприяють формуванню багаторівневої та гармонізованої системи ESG-звітності, в якій інформація стає більш прозорою, послідовною та корисною для прийняття фінансових і стратегічних рішень.

Отже, інформація про екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності підприємства є важливим аналітичним інструментом для оцінки інноваційного потенціалу, ризиків та перспектив розвитку компанії. Така звітність допомагає виявляти й аналізувати ризики, формувати ефективні стратегії, а також підвищувати стійкість бізнесу. Крім того, вона дозволяє визначити сильні та слабкі сторони підприємства й окреслити нові можливості для розвитку, що є важливим для інвесторів, які дедалі більше цінують соціальну відповідальність і сталість бізнесу [14, с. 338].

В Україні нормативно-правова база ESG перебуває на етапі активного становлення. Це зумовлено як процесами євроінтеграції, так і зростаючим глобальним попитом на прозорість і відповідальність бізнесу. Існуючі

стратегічні документи, а також ініціативи Національного банку України, створюють основу для подальших реформ. Водночас для ефективного впровадження ESG-звітності необхідне комплексне національне законодавство, гармонізоване з європейськими стандартами. На цьому шляху Уряд України у 2024 році ухвалив низку важливих документів, зокрема Національний план з енергетики та клімату до 2030 року (розпорядження КМУ від 25 червня 2024 р. № 587-р) та Стратегію запровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку (розпорядження КМУ від 18 жовтня 2024 р. № 1015) [15], що визначають базові орієнтири державної політики у сферах декарбонізації, енергоефективності, розвитку відновлюваної енергетики та адаптації до змін клімату. Документи узгоджені із вимогами ЄС та імплементують елементи Європейського зеленого курсу, створюючи рамкові умови для модернізації енергетичного сектору, підвищення конкурентоспроможності економіки та поступового скорочення вуглецевого сліду підприємств. Для бізнесу це означає необхідність глибшого аналізу енергетичних ризиків, підвищення ефективності використання ресурсів і переходу до низьковуглецевих технологій. Ці документи виступають своєрідною «дорожньою картою» майбутніх законодавчих змін і свідчать про політичну волю уряду до системного розвитку ESG-звітності.

Таким чином, вектор державної політики поступово зміщується від декларативних принципів до практичної реалізації концепції сталого розвитку в системі обліку та звітності. Адаптація бухгалтерського обліку України до вимог сталого інвестування є стратегічною необхідністю, адже вона відкриває шлях до залучення життєво важливих інвестицій для повоєнного відновлення економіки та забезпечення її довгострокової стійкості.

На нашу думку, подальше впровадження міжнародних стандартів ESG в Україні потребує не стільки формального узгодження нормативної бази, скільки зміни управлінської логіки та розвитку інституційної спроможності бізнесу. Передусім необхідно переглянути роль нефінансової звітності – не як

окремого масиву даних, а як інтегрованого інструменту стратегічного планування, що впливає на інвестиційні рішення, ризик-менеджмент і корпоративну репутацію. Це означає, що ESG-показники мають бути включені в систему КРІ менеджменту, внутрішні політики підприємств та механізми оцінювання ефективності діяльності.

Другою важливою передумовою є розвиток культури відповідального управління, адже без формування стійкої корпоративної етики, прозорості процесів та діалогу зі стейкхолдерами навіть досконалі стандарти звітності залишаються декларативними. Впровадження ESG має супроводжуватися створенням внутрішніх механізмів контролю, незалежного аудиту сталості та практик участі працівників у виробленні екологічних і соціальних рішень.

Третьою умовою є перехід від фрагментарного збору показників до системного ESG-менеджменту, який базується на цифрових платформах моніторингу та аналітики. Сучасні інструменти – від автоматизації облікових даних до машинного аналізу кліматичних ризиків – дозволяють перетворити нефінансову звітність з регуляторного обов'язку на джерело конкурентних переваг. Особливо актуальним для українських підприємств є створення галузевих центрів даних, які забезпечать порівнянність показників і доступ до найкращих практик.

Нарешті, важливо сформулювати *механізми економічної мотивації*, які роблять сталість не лише вимогою ринку, а й вигідною бізнес-моделлю. Йдеться про податкові стимули для підприємств, що знижують екологічні впливи, преференції для компаній, які проходять незалежну ESG-верифікацію; а також розвиток ринку «зелених» фінансових інструментів. Такий підхід створює умови, коли відповідальна поведінка не нав'язується нормативно, а стає раціональним шляхом управління ризиками, скорочення витрат і підвищення вартості бізнесу. Такий підхід забезпечить інтеграцію України у глобальну екосистему сталого бізнесу, сприятиме розвитку прозорості

економіки та формуванню позитивного міжнародного іміджу держави як надійного партнера у сфері сталого розвитку.

Висновки. Адаптація системи бухгалтерського обліку України до вимог сталого інвестування є одним із ключових напрямів модернізації фінансової інфраструктури держави. У контексті глобальних викликів – зміни клімату, соціальної нерівності та ресурсних обмежень – бухгалтерський облік має перетворитися на інструмент забезпечення прозорості, відповідальності та довіри між бізнесом, державою й інвесторами. Перехід до облікових практик, оснований на принципах ESG, дозволить не лише підвищити якість фінансової та нефінансової звітності, але й сприятиме інтеграції України у світовий фінансовий простір.

Упровадження міжнародних стандартів нефінансової звітності (GRI, ESRS, IFRS, TCFD) створює підґрунтя для уніфікації підходів до оцінки екологічних, соціальних і управлінських аспектів діяльності підприємств. Це, відповідно, забезпечує можливість для об'єктивного порівняння результатів діяльності компаній і формування стратегії сталого розвитку на національному рівні. Важливою умовою успіху цього процесу є оновлення нормативно-правової бази та розроблення методичних рекомендацій, що регламентують порядок розкриття ESG-інформації.

Для подальшого розвитку ESG-звітності в Україні ключовим є перехід від формального виконання стандартів до стратегічного використання сталості як інструменту управління та підвищення конкурентоспроможності. Ефективність упровадження міжнародних підходів визначатиметься здатністю підприємств інтегрувати ESG-показники в систему корпоративного управління, цифровізувати процеси моніторингу та забезпечити реальну прозорість взаємодії зі стейкхолдерами. Важливо також створити економічні стимули для відповідальної діяльності, що зробить сталі практики не лише регуляторною вимогою, а й вигідною бізнес-моделлю. У комплексі ці чинники забезпечать гармонізацію національної системи звітності зі світовими

стандартами та сприятимуть зміцненню інвестиційної привабливості українських підприємств.

Список використаних джерел

1. Костюченко В., Пашенко І., Саковець І. Принципи ESG і цілі сталого розвитку: обліковий аспект. *Грааль науки*. 2023. № 27. С. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.012>.

2. Лагодієнко О., Руденко С., Лагодієнко Н. Оцінка відповідності підприємств критеріям ESG: основні виклики. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-26>.

3. Корчагіна Л. Ф. Розвиток теоретико-методичних підходів до організації процесу створення ESG-звітності на підприємствах. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2023. № 105. С. 57–66. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2023-105-06>.

4. Косташ Т. В., Михалків А. А., Кудлаєва Н. В. Адаптація бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку: нові стратегії ведення обліку. *Ефективна економіка*. 2024. № 9. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.39>.

5. Панченко О. Роль бухгалтера в досягненні цілей сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 256–261. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-35>.

6. Ганусич В., Шімон В. Стратегія запровадження обліку і звітності зі сталого розвитку в Україні. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. № 10. С. 28–34. URL: <https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/handle/123456789/5360> (дата звернення: 16.09.2025).

7. Makarenko I., Plastun A. The role of accounting in sustainable development. *Accounting and Financial Control*. 2017. Vol. 1, № 2. P. 4–12 DOI: [https://doi.org/10.21511/afc.01\(2\).2017.01](https://doi.org/10.21511/afc.01(2).2017.01)

8. Селецька Д. Формування ESG-звітності за стандартами GRI: екологічний аспект. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-145>

9. Безверхий К. Імплементация європейських стандартів звітності про сталий розвиток. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 2. С. 134–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2024_2_10 (дата звернення: 16.09.2025).

10. Китайчук Т., Покиньчерета В. ESG-звітність в Україні: перспективи, виклики та дорожня карта впровадження. *Інклюзивна економіка*. 2025. № 2 (08). С. 23–28. DOI: http://doi.org/10.32782/inclusive_economics.8-4.

11. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь. *Кабінет Міністрів України*: вебсайт. 2017. 176 с. URL: www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf (дата звернення: 16.09.2025).

12. Sustainable development goals. *United Nations*: вебсайт. 2025. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/> (дата звернення: 16.09.2025).

13. The global standards for sustainability impacts. *GRI*: вебсайт. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/> (дата звернення: 16.09.2025).

14. Федоров І. О., Гордополов В. Ю. Роль нефінансової звітності в інтегрованому підході до аудиту підприємств суспільного інтересу. *Бізнес-інформ*. 2024. № 8. С. 335–340. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024>.

15. Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2024 № 1015-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.09.2025).